

Kā pakārtotajiem lietotājiem rīkoties ar
iedarbības scenāriju (How downstream
users can handle exposure scenarios)
Praktiskā rokasgrāmata Nr. 13

ABC

JURIDISKS PAZIŅOJUMS

Šis dokuments sniedz tehniska rakstura informāciju, kurā paskaidrots, kā uzņēmumi var izpildīt savas juridiskās saistības saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (*REACH* regula). Tomēr atgādinām lietotājiem, ka *REACH* regulas teksts ir vienīgā autentiskā juridiskā atsauce un ka šajā dokumentā sniegtā informācija nav juridisks atzinums. Tikai lietotājs ir atbildīgs par informācijas izmantošanu. Eiropas Ķīmikāliju aģentūra (*ECHA*) neuzņemas nekādu atbildību par šā dokumenta saturu.

Redakcija	Izmaiņas	Datums
1. redakcija	Pirmais izdevums	2012. gada jūnijs
2. redakcija	Dzēsta sadaļa „Pakārtoto lietotāju ķīmiskās drošības novērtējums” Dzēsta sadaļa „Jautājumi un atbildes pakārtotajiem lietotājiem” Atjaunināti lietojumu deskriptori, kas izmantoti piemēros atbilstoši „Vadlīnijām par informācijas prasībām un ķīmiskās drošības novērtējumu” — R12 nodaļa: lietošanas veida apraksts (3. redakcija, 2015. gada decembris) Atjauninātas saites un atsauces atbilstoši „Vadlīnijām pakārtotajiem lietotājiem” (2. redakcija, 2014. gada decembris) Vispārēji teksta labojumi.	2016. gada maijs

Praktiskā rokasgrāmata Nr. 13:

Kā pakārtotajiem lietotājiem rīkoties ar iedarbības scenāriju (How downstream users can handle exposure scenarios)

Atsauce: ECHA-12-G-04-LV

ISBN-13: 978-92-9495-116-8

ISSN: 1831-659X

Publ. datums: 2012. gada jūnijs

Valoda: LV

© Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, 2016

Ja rodas jautājumi vai piezīmes saistībā ar šo dokumentu, lūdzam iesniegt tos, izmantojot informācijas pieprasījuma veidlapu (minot atsauces izdevumu un tā izdošanas datumu). Informācijas pieprasījuma formu var iegūt, izmantojot *ECHA* kontaktinformācijas lapu: http://echa.europa.eu/about/contact_en.asp

Atruna: Šis ir sākotnēji angļu valodā publicētā dokumenta darba tulkojums. Oriģināldokuments ir pieejams *ECHA* tīmekļa vietnē.

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra

Pasta adrese: p.k. 400, FI-00121, Helsinki, Somija

Adrese apmeklētājiem: *Annankatu 18*, Helsinki, Somija

Praktisko rokasgrāmatu mērķis un raksturs

Praktiskās rokasgrāmatas izstrādā *ECHA*, par kurām tā pati ir atbildīga. Tās neaizstāj oficiālos norādījumus (kurus sastāda oficiālo norādījumu apspriešanās procesu laikā, iesaistot ieinteresētās puses), kas nosaka principus un interpretācijas vispusīgai izpratnei par *REACH* prasībām. Tomēr tās sniedz informāciju par vadlīnijām un praktiskā veidā izskaidro konkrētu jautājumu.

Šīs praktiskās rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt pakārtotajiem lietotājiem izpildīt savus pienākumus attiecībā uz iedarbības scenārijiem. Tās izstrādē izmantots nozares pārstāvju un dalībvalstu kompetento iestāžu ieguldījums. Šajā rokasgrāmatā norādītas visas tās situācijas attiecībā uz iedarbības scenārijiem, kuras iespējams praktiski atspoguļot, izmantojot praktisko pieredzi. Ieviešot *REACH* regulas prasības un uzkrājot vairāk pieredzes, arvien vairāk šajā jomā parādās jaunu un uzlabotu paraugpraksi. Lai iekļautu šos uzlabojumus un paraugprakses, turpmāk tiks koriģēts esošais dokuments.

ECHA saglabās šo praktisko rokasgrāmatu kā „pastāvīgi papildināmu dokumentu” un aicina ieinteresētās personas dalīties pieredzē un piemēros, ko iekļaut šī dokumenta turpmākajos atjauninājumos. Šo informāciju iespējams iesniegt ar *ECHA* uzziņu dienesta starpniecību: http://echa.europa.eu/about/contact_en.asp.

Satura rādītājs

1. IEVADS	6
1.1 Par ko ir šis dokuments?	6
1.2 Kam būtu jāizlasa šis dokuments?	6
1.3 Kā šis dokuments ir saistīts ar citu informāciju?	6
1.4 Kā pakārtoto lietotāju pienākumi saskaņā ar <i>REACH</i> regulu ir saistīti ar citām juridiskajām saistībām?.....	7
2. PĀRSKATS PAR PAKĀRTOTO LIETOTĀJU PIENĀKUMIEM SAISTĪBĀ AR IEDARBĪBAS SCENĀRIJIEM	9
2.1 Iedarbības scenāriju ievads	9
2.2 Kā rīkoties, kad esat saņēmuši iedarbības scenāriju?	9
2.2.1 Kā rīkoties, ja lietošanas veids un/vai lietošanas apstākļi ir iekļauti iedarbības scenārijā? 10	
2.2.2 Kā rīkoties, ja lietošanas veids un/vai lietošanas apstākļi nav iekļauti iedarbības scenārijā?10	
3. PRAKTISKO PIEMĒRU IEVADS	15
4. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR VIRSRAKSTU IEDAĻU	17
5. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR VIDES APDRAUDĒJUMU	21
6. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR IEDARBĪBU UZ DARBINIEKIEM	22
7. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR IEDARBĪBU UZ PATĒRĒTĀJU	26
8. MĒROGOŠANA	28
8.1 Ievads par mērogošanu.....	28
1. PAPILDINĀJUMS — SVARĪGĀKIE NOTEIKUMI	30
2. PAPILDINĀJUMS — IEDARBĪBAS MODIFIKĀCIJAS FAKTORI <i>ECETOC TRA</i>	
3. VERSIJA	32

1. IEVADS

1.1 Par ko ir šis dokuments?

Atsevišķu vai maisījumos ietilpstošu vielu pakārtotajiem lietotājiem ir jāpilda Regulā (EK) Nr. 1907/2006 (*REACH* regulā) noteiktos pienākumus. Daži no šiem pienākumiem attiecas uz darbībām, kuras jāveic atbilstoši informācijai par lietošanas veidiem un lietošanas apstākļiem, kas norādīti šajā drošības datu lapās (DDL), kuras iesnieguši šo lietotāju piegādātāji. Šo informāciju pakārtotajiem lietotājiem ir iespējams nodot kā DDL daļu, pievienojot klāt iedarbības scenārijus. Drošības datu lapu, kurai pievienots viens vai vairāki iedarbības scenāriji, bieži vien dēvē par paplašināto DDL. Informāciju par maisījumiem var iekļaut DDL galvenajā daļā vai kā DDL pielikumu. Pakārtoto lietotāju nozares organizācijas ir vienojušās par noteiktu veidlapu, kurā pievienot maisījumu DDL, ko dēvē par „informāciju par drošu maisījumu lietošanu” (*safe use of mixture information, SUMI*).

Pakārtotajiem lietotājiem ir jāpārbauda, vai saņemtajās DDL ir ietverts to lietošanas veids (vielām atsevišķi vai maisījumā) un to lietošanas apstākļi. Veicot šo pārbaudi, lejup piegādes ķēdē var ietvert šo vielu paredzamo lietošanas veidu.

Šis dokuments sniedz praktiskus ieteikumus par to, kā veikt šādu pārbaudi un obligāti veicamās darbības, pamatojoties uz šīs pārbaudes rezultātiem.

1.2 Kam būtu jāizlasa šis dokuments?

Šis dokuments ir paredzēts pakārtotajiem lietotājiem, kuri no saviem piegādātājiem saņem informāciju par iedarbības scenāriju. Šie lietotāji, visticamāk, ir sintezētāji vai gala lietotāji.

Pakārtotie lietotāji var būt vairāki dažādu veidu uzņēmumi. Šādi uzņēmumi sintezēšanas procesos izmanto ķīmiskās vielas kā pārstrādes palīg līdzekļi formulēšanai maisījumos, iekļaušanai izstrādājumos, atkārtotai uzpildīšanai vai tīrīšanai. Pakārtotie lietotāji var būt arī darbinieki ražotnē vai darba vietā, kā arī pakalpojumu sniedzēji, kuri izmanto ķīmiskās vielas.

Nozares, kurās izmanto ķīmiskās vielas, var būt saistītas gan ar farmāciju, pārklājumiem, kosmētiku, mazgāšanas līdzekļiem, tekstila izstrādājumiem, minerālmēslojumiem, gan ar pārtiku, elektroniku, mašīnbūvi, automobiļiem un daudz ko citu.

1.3 Kā šis dokuments ir saistīts ar citu informāciju?

Tiek pieņemts, ka šī dokumenta lasītāji pārzina *REACH* regulas noteikumus un ar tiem saistītos pienākumus, un tiem ir vispārēja izpratne par iedarbības scenārijiem un riska novērtējumu.

Šī praktiskā rokasgrāmata ir publicēta Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras (*ECHA*) tīmekļa vietnē: (<http://echa.europa.eu/practical-guides>). Tā papildina citu pakārtotajiem lietotājiem paredzētu informāciju, ko sniedz *ECHA*. Šī rokasgrāmata nesniedz visaptverošu pārskatu par visām pakārtoto lietotāju juridiskajām saistībām. Šīs saistības ir norādītas galvenokārt *REACH* regulas V sadaļā (37. līdz 39. pants ieskaitot)

Pirmā pakārtotajiem lietotājiem noderīgā informācija ir pieejama ***ECHA* tīmekļa vietnes** pakārtoto lietotāju sadaļā (<http://echa.europa.eu/regulations/reach/downstream-users>). Tāpat tai var piekļūt, izmantojot *ECHA* tīmekļa mājas lapas cilni „Noteikumi” („Regulations”). Šajā cilnē tiek sniegts pārskats par pakārtoto lietotāju tiesībām un

pienākumiem, kā arī iedarbības scenāriju veidlapas un piemēri, un saites uz attiecīgo atbalsta informāciju.

Sekojoša papildu informācija par tēmām, kas saistītas ar šo praktisko rokasgrāmatu, ir pieejama *ECHA* tīmekļa vietnē:

- Vadlīnijas pakārtotajiem lietotājiem pilnā un saīsinātā versijā ir pieejamas 22 valodās. <http://www.echa.europa.eu/guidance-documents/guidance-on-reach>
- Lietotājiem ērti izmantojamajā e-ceļvedī par drošības datu lapām iekļauts DDL un iedarbības scenāriju satura apraksts, kā arī informācija par to, kā pakārtotais lietotājs to var pārbaudīt. (<http://echa.europa.eu/regulations/reach/downstream-users>)
- *REACH* faktu lapā „Drošības datu lapas un iedarbības scenāriji — svarīga informācija pakārtotajiem lietotājiem” izklāstīts pārskats par galvenajiem aspektiem saistībā ar drošības datu lapu un iedarbības scenārijiem <http://echa.europa.eu/publications/fact-sheets>.
- Iedarbības scenārija formāta xxx piemēri ar anotācijām un daži praktiski piemēri (iepriekšējā formātā) xx
- *ECHA* praktiskajā rokasgrāmatā Nr. 17 sniegti praktiski padomi par pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojuma sagatavošanu http://www.echa.europa.eu/documents/10162/13655/pg17_du_csr_final_en.pdf
- Nosakot galvenos pienākumus, Jums var noderēt *ECHA* „Navigator” rīks. Šis rīks ir pieejams: <http://echa.europa.eu/support/guidance-on-reach-and-clp-implementation/identify-your-obligations>.
- Jautājumi un atbildes (*Q&A*) saistībā ar pakārtoto lietotāju jautājumiem un ziņojumiem. Lai sniegtu atbildes uz *REACH* un *ECHA* palīdzības dienestiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, tika sagatavoti *Q&A* pāri. <http://echa.europa.eu/support>

Arī **nozaru organizācijas**, tajā skaitā Eiropas Ķīmiskās rūpniecības padome (*European Chemical Industry Council — CEFIC*) un Ķīmikāliju pakārtoto lietotāju koordinācijas grupa (*Downstream Users of Chemicals Coordination Group — DUCC*) savās tīmekļa vietnēs www.cefic.org un www.ducc.eu ir publicējušas vadlīnijas par iedarbības scenārijiem un saziņu piegādes ķēdē.

1. papildinājumā norādīts šajā dokumentā izmantotais terminu glosārijs.

1.4 Kā pakārtoto lietotāju pienākumi saskaņā ar *REACH* regulu ir saistīti ar citām juridiskajām saistībām?

Pakārtotajiem lietotājiem ir jāpilda virkne pienākumu, ko nosaka *REACH* regulas prasības, un šie pienākumi ir noteikti arī citos noteikumos, tostarp vides, veselības un drošības (*EHS*) tiesību aktos, kuru pamatā ir valstu tiesību akti, ar ko īsteno Eiropas direktīvu prasības¹.

¹ Valsts vides tiesību akti īsteno virkni Eiropas direktīvu, tostarp piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (IPPC) 2008/1/EK. Arodveselības un darba drošības tiesību akti, cita starpā, īsteno

Viens no esošo *EHS* tiesību aktu mērķiem ir veicināt drošu ķīmisko vielu izmantošanu darba vietā un vidē, nosakot, novērtējot un kontrolējot iedarbību radītās emisijas, kā arī veicot efektīvu atkritumu apsaimniekošanu. Vairāki ķīmisko vielu ražotāji un lietotāji darbojas saskaņā ar vides atļaujām vai kompetentu iestāžu izsniegtām licencēm, kas nosaka īpašus lietošanas un emisiju ierobežojumus, lai aizsargātu vidi.

REACH regulas stāšanās spēkā neietekmē esošos *EHS* tiesību aktus, kuri paliek spēkā. *REACH* regula un esošie *EHS* tiesību akti papildina un atbalsta viens otru. Pakārtoto lietotāju pienākums ir ievērot visas juridiskās prasības, kas uz tiem attiecas. Ja dažādi tiesību akti nosaka atšķirīgas prasības, tiek piemērotas prasības, kuras nosaka lielākus ierobežojumus.

Attiecībā uz arodekspozīcijas robežvērtībām, Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēja komiteja (*Advisory Committee on Safety and Health at Work — ACSHW*) 2009. gadā izdeva vadlīniju dokumentu „*REACH* un *CAD* darbavietā — Norādījumi darba devējiem par ķīmikāliju risku kontroli”². Dokumentā sniegts pārskats par saskarni starp Ķīmisko vielu Direktīvu 98/24/EK (*CAD*) un *REACH*, un atspoguļojums, kā viens risku novērtēšanas process bieži vien atbilst attiecīgajām *REACH* un *CAD* prasībām.

ACSHW dokumentā uzsvērta darba ņēmēju veselības un drošības uzlabošanas potenciāla nozīme, pilnveidojot informāciju un jaunus saziņas kanālus saistībā ar *REACH*. Tāpat tiek norādīts, ka *REACH* regulas ieviešana nenozīmē darba devēja pienākumu dubultošanu.

Eiropas Kopienas „pamatdirektīvu” (89/391/EK) kopā ar citām attiecīgajām direktīvu prasībām, tostarp Direktīvas (98/24/EK) prasībām par darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību pret risku, kas saistīts ar ķīmikāliju izmantošanu darbā, un Direktīvas (2004/37/EK) prasībām par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darba vietā.

² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=716&langId=en&intPageId=223>

2. PĀRSKATS PAR PAKĀRTOTO LIETOTĀJU PIENĀKUMIEM SAISTĪBĀ AR IEDARBĪBAS SCENĀRIJIEM

2.1 Iedarbības scenāriju ievads

Ja esat pakārtots lietotājs un izmantojat bīstamas vielas, kuru lietošanas apjoms saskaņā ar *REACH* regulu pārsniedz 10 tonnas gadā, Jūsu piegādātājiem Jums ir jāsniedz paplašinātā DDL, kurā ietverti iedarbības scenāriji.

Iedarbības scenāriji ir viena no galvenajām *REACH* regulas inovācijām, un to mērķis ir nodrošināt vielu drošu lietošanu. Scenāriji ietver drošas lietošanas nosacījumus, (t.i. izmantošanas apstākļus un riska pārvaldības pasākumus), kuri jāievēro šo vielu ražošanas, rūpniecības, profesionālās un patēriņa lietošanas un izstrādājumu lietošanas laikā. Visbūtiskākais iedarbības scenārijā ir norādīt, kā ražotājs vai importētājs kontrolē vielas iedarbību uz cilvēkiem un apkārtējo vidi, lai garantētu tās drošu lietošanu.

Gadījumi, kuros piegādātājam ir jāsniedz iedarbības scenāriji, ir aprakstīti e-ceļvedī par drošības datu lapām un iedarbības scenārijiem un *Q&A476*.

2.2 Kā rīkoties, kad esat saņēmuši iedarbības scenāriju?

Saņemot paplašināto DDL ar vielas reģistrācijas numuru³, Jums ir jānosaka, kādi ir Jūsu pienākumi, un jāizlemj, kā tos izpildīt.

Pirmkārt, Jums ir jānosaka, vai Jūsu lietošanas veids un/vai lietošanas apstākļi ir ietverti iedarbības scenārijā. Ja esat sintezētājs vai pārvasētājs, Jums ir arī jāapsver savu klientu paredzamais lietošanas veids.

Lai to izdarītu, Jums ir jāapkopo un jāizvērtē informācija par faktiskajiem lietošanas veidiem atbilstoši 1. attēlā norādītajam un turpmāk aprakstītajam:

1. Apkopojiet informāciju par to, kā viela tiek lietota Jūsu uzņēmumā — ņemiet vērā turpmāk norādītos aspektus. Kuros maisījumos vai izstrādājumos ir viela iekļauta? Kurā ražošanas procesā vai tīrīšanas/apkopes darbībās to lieto? Kādi riska pārvaldības pasākumi tiek piemēroti (ja ir)?
2. Novērtējiet atšķirības starp savu lietošanas veidu faktiskajiem apstākļiem un iedarbības scenārijos aprakstītajiem apstākļiem. Var izdarīt trīs galvenos secinājumus:
 - a. **iedarbības scenārijā iekļauts faktiskais lietošanas veids un/vai lietošanas apstākļi;**
 - b. **faktiskais lietošanas veids ir ietverts, bet lietošanas apstākļi nedaudz atšķiras no iedarbības scenārijā norādītajiem apstākļiem.** Pat ja lietošanas veids ir iekļauts, dažkārt var atšķirties parametri, kas ietekmē iedarbību (piemēram, vielas koncentrāciju, iedarbības ilgumu, lietotās vielas daudzumu). Taču var būt iespējams pierādīt, ka faktiskie apstākļi joprojām ir ietverti iedarbības scenārijā, izmantojot tā dēvēto *mērogošanas* pieeju (plašākai informācijai skatīt šī dokumenta 8. iedaļu un *Vadlīnijas pakārtotajiem lietotājiem*).

³ Vielai tiek piešķirts reģistrācijas numurs, ar kādu viela reģistrēta *ECHA* saskaņā ar *REACH* noteikumiem.

c. faktiskais lietošanas veids un/vai lietošanas apstākļi nav iekļauti iedarbības scenārijā.

3. Pārbaudiet, vai Jūsu klientu paredzamie lietošanas veidi ir iekļauti apzinātajā lietošanā, kas norādīti DDL 1.2. apakšiedaļā un dokumentam pievienotajos iedarbības scenārijos. Piemēram, ja ir radušās nesakritības, patēriņa tirgos pārdodot maisījumus, kuri satur šo vielu, taču Jūsu piegādātājs iedarbības scenārijos nav ietvēris nevienu privātas lietošanas veidu.

Šī dokumenta 4. līdz 7. iedaļā norādīti praktiski piemēri, kurus Jūs varat izmantot iepriekš aprakstītajā procesā. 10. iedaļā iekļauti papildus jautājumi, kādi Jums varētu rasties vēlāk. Pilns procedūras apraksts pieejams *ECHA Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem* 4. nodaļā.

Ja Jūs nevarat noteikt, vai Jūsu un/vai klientu lietošanas veidi ir ietverti iedarbības scenāriju kopā, sazinieties ar savu piegādātāju, lai precizētu šo informāciju, vai sazinieties ar savas nozares organizāciju, lai saņemtu atbalstu.

1. tabulā sniegts pārskats par pakārtoto lietotāju pienākumiem un ar to izpildi saistītajiem termiņiem.

2.2.1 Kā rīkoties, ja lietošanas veids un/vai lietošanas apstākļi ir iekļauti iedarbības scenārijā?

Ja Jūsu lietošanas veids ir ietverts iedarbības scenārijā, Jums nav jāveic nekāda turpmāka rīcība šajā sakarā. Dokumentējiet savas darbības, aprakstot, kādā veidā esat izdarījis attiecīgos secinājumus, un sniedziet šo informāciju atbildīgajām iestādēm pēc pieprasījuma. Skaidri dokumentēta informācija palīdz pārredzamā veidā pamatot Jūsu pieņēmumus, un iestāde var labāk izprast Jūsu lēmumus pieņemtos kritērijus.

Ja piegādājat vielu lejup piegādes ķēdē (piemēram, maisījumos), Jūsu pienākums ir informēt savus klientus par drošas lietošanas apstākļiem. Savukārt klienti ir atbildīgi par savu lietošanas veidu un lietošanas apstākļu pārbaudes veikšanu, pamatojoties uz Jūsu sniegto informāciju.

Iespējamie veidi, kādos varat pārsūtīt šo informāciju saviem klientiem, ir aprakstīti *Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem* 7.2. sadaļā.

2.2.2 Kā rīkoties, ja lietošanas veids un/vai lietošanas apstākļi nav iekļauti iedarbības scenārijā?

Ja Jūsu lietošanas veids/lietošanas apstākļi nav iekļauti nevienā no iedarbības scenārijiem, kurus saņēmat no saviem piegādātājiem, Jūs varat rīkoties atbilstoši zemāk norādītajām, apkopotajām iespējām. Tiklīdz esat nolēmis, kura no iespējām Jums ir vispiemērotākā, dokumentējiet savas darbības un secinājumus un sniedziet šo informāciju atbildīgajām iestādēm pēc pieprasījuma⁴.

- a. Lūdziet savam piegādātājam, lai viņš(a) savā ķīmiskās drošības ziņojumā iekļautu Jūsu lietošanas veidu/lietošanas apstākļus, un sniegtu Jums informāciju par iedarbības scenāriju. Sniedziet saviem piegādātājiem pietiekamu informāciju, lai

⁴

viņi varētu veikt šādu novērtējumu. Iespējams, ka Jūsu nozares organizācija jau ir izstrādājusi ērtu metodi, kā iesniegt informāciju, kas paredzēta tieši Jūsu nozarei⁵.

- b. Ieviesiet lietošanas apstākļus, kas norādīti saņemtajā iedarbības scenārijā. Izmantojot šo iespēju, Jums, iespējams, būs jāveic izmaiņas savas darbības procesos un/vai produktos.
- c. Izslēdziet vai aizvietojiet vielu vai darbību ar kādu drošāku alternatīvu.
- d. Atrodiet citu piegādātāju, kurš var piegādāt vielu kopā ar drošības datu lapu un iedarbības scenāriju, kur iekļauts Jūsu lietošanas veids.
- e. Veiciet savu ķīmiskās drošības novērtējumu un sagatavojiet pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojumu (*DU CSR*) par saviem lietošanas veidiem un lietošanas apstākļiem, ja vien uz tiem neattiecas izņēmumi. Plašāku informāciju skatīt praktiskajā rokasgrāmatā Nr. 17⁶ „Kā sagatavot pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojumu”.

Vispiemērotākais risinājums — iespēja būs atkarīga no Jūsu situācijas. Plašāks pārskats norādīts *ECHA Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem* 4. nodaļā.

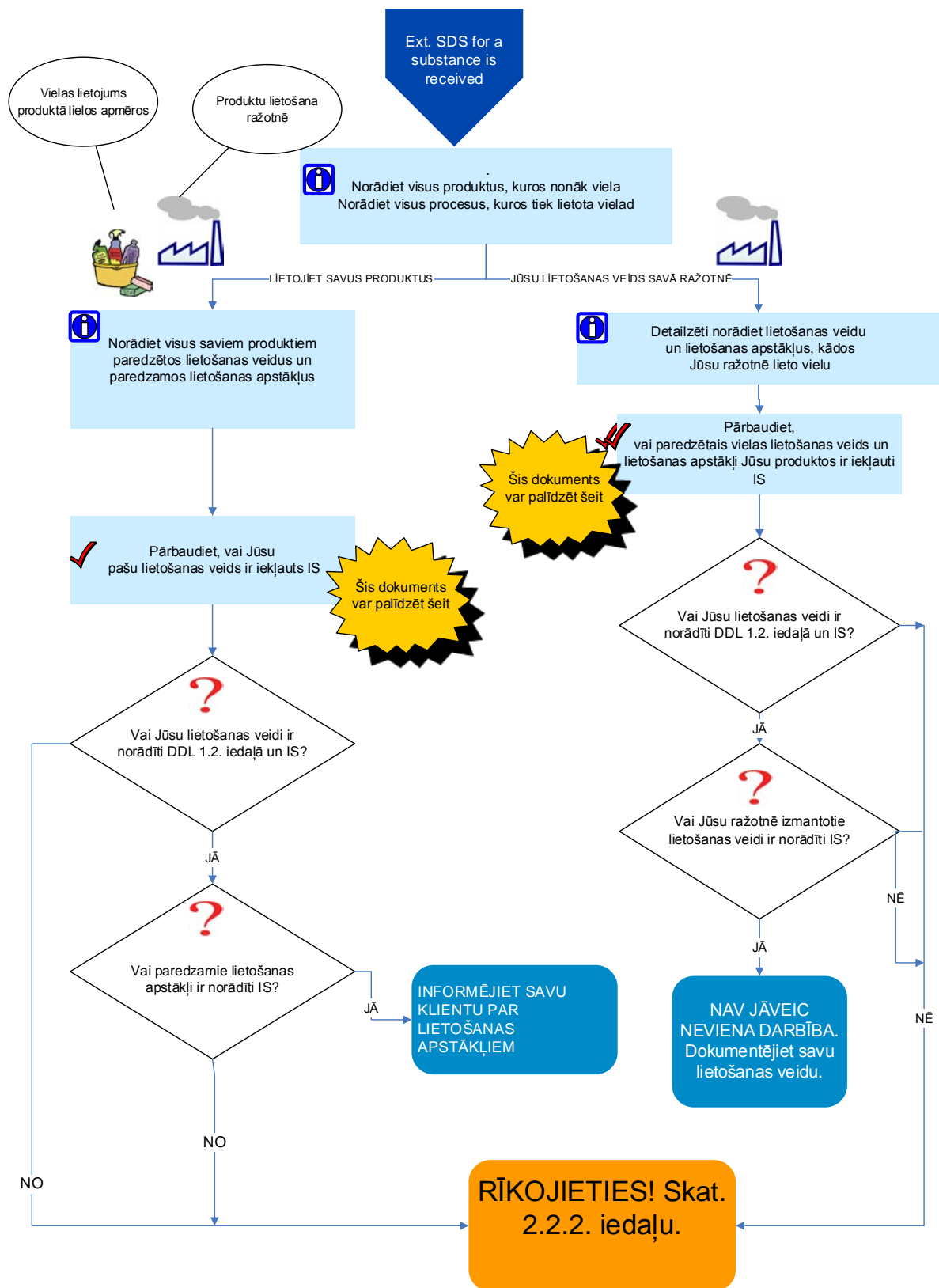
Atkarībā no veiktās darbības, iespējams, ka Jums būs jāiesniedz *ECHA* noteikta informācija. Plašāka informācija par šo sniegta *ECHA* tīmekļa vietnē.⁷

⁵ Lietošanas veidu un lietošanas apstākļu aprakstam varat izmantot standartizētu formātu (tā dēvēto lietošanas veidu kartējumu), kuru izmanto nozares organizācijas. Plašāka informācija par lietošanas veidu kartējumu izmantošanu ir pieejama šeit: <http://echa.europa.eu/csr-es-roadmap/use-maps>

⁶ http://echa.europa.eu/documents/10162/13655/pg17_du_csr_final_en.pdf

⁷ <http://echa.europa.eu/regulations/reach/downstream-users/downstream-user-reports>

1. attēls. Rīcības darbplūsma, saņemot piegādātāju sniegtos iedarbības scenārijus



Piezīme: labajā pusē norādītā rīcības darbplūsma attiecas uz vielas sintezēšanu un jebkuru citu vielas gala lietojumu. Kreisajā pusē norādītā rīcības darbplūsma attiecas uz klienta lietošanas veidu maisījumam, kas satur attiecīgo vielu.

1. tabula. Pārskats par pakārtoto lietotāju (DU) galvenajiem pienākumiem un to izpildes termiņiem attiecībā uz iedarbības scenārijiem

Darbības, ko veic pakārtotais lietotājs	Termiņš	Komentārs *
Informējiet piegādātāju par savu lietošanas veidu: <i>vielas vēl nav reģistrētas</i>	Piegādātājs veic šī lietošanas veida riska novērtējumu, informāciju saņēmušais pakārtotais lietotājs iesniedz pieprasījumu vienu gadu pirms reģistrācijas termiņa beigām.	2018. reģistrācijai — 2017. gada 31. maijs (apjoms > 1t /g.). Šī ir brīvprātīga rīcība.
Informējiet piegādātāju par savu lietošanas veidu: <i>reģistrētas vielas (lietošanas veids DDL nav iekļauts)</i>	Piegādātājam jānodrošina saistību izpilde pirms nākamās piegādes vai viena mēneša laikā pēc DU pieprasījuma iesniegšana, ņemot par pamatu vēlāko datumu.	Iesniedzamajai informācijai jābūt pilnīgai. Šī ir izvēles rīcība, kuras pamatā ir Jūsu DDL pārskatīšana. Ja piegādātājs nolēmj neatbalstīt Jūsu lietošanas veidu, viņa pienākums ir nekavējoties rakstiskā veidā Jūs informēt par šāda atteikuma iemeslu.
Ieviesiet DDL paziņotos, veicamos pasākumus vai veiciet alternatīvas darbības.	Vienu gadu sākot ar reģistrētās vielas DDL saņemšanas datumu.	Iespējamās alternatīvās darbības: <ul style="list-style-type: none"> ➤ lūdziet piegādātājam iekļaut un ieviest pasākumus; ➤ sagatavojiet pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojumu (<i>DU CSR</i>); ➤ mainiet piegādātāju, ja iespējams; ➤ izslēdziet vai aizstājiet vielu. Neaizmirstiet pārbaudīt, vai uz to neattiecas kāds atbrīvojums iesniegt <i>DU CSR</i> .
Sniedziet informāciju piegādātājiem	Ja nepieciešams, dariet to nekavējoties	Jūsu pienākums ir informēt piegādātāju par (<i>34. pants</i>): <ul style="list-style-type: none"> ➤ jauniem datiem, kas kļuvuši zināmi attiecībā uz bīstamību; ➤ ierosināto riska pārvaldības pasākumu neatbilstību.
Informācijas paziņošana klientiem attiecībā uz drošu lietošanas veidu	Piegādājot vielu klientiem pirmo reizi (piemēram, maisījumā). To dara, izmantojot maisījuma DDL, ja nepieciešams, vai, sniedzot	DDL sniegtā informācija ir jāatjaunina, ja (<i>31. panta 9. punkts</i>): <ul style="list-style-type: none"> ➤ kļuvusi zināma jauna informācija par riska pārvaldības pasākumiem vai apdraudējumiem; ➤ piešķirta vai atteikta licence;

	<p>informāciju par drošu lietošanu (<i>REACH</i> regulas 32. pants)</p> <p>Ja nepieciešams atjaunot DDL informāciju, atjauninātā redakcijas versija jāiesniedz nekavējoties</p>	<p>➤ uzlikts ierobežojums.</p> <p>Ņemiet vērā, ka ir jāizpilda vispārējie pienākumi ieteikt atbilstošus pasākumus, kas ļauj pietiekami kontrolēt risku.</p>
Sagatavojiet ķīmiskās drošības ziņojumu (<i>CSR</i>)	Vienu gadu sākot ar reģistrētās vielas DDL saņemšanas datumu.	Sagatavojiet <i>DU CSR</i> atbilstoši pielikumam I un XII. <i>CSR</i> nav jāiesniedz <i>ECHA</i> , bet gan jāinformē <i>ECHA</i> , ka gatavojat <i>DU CSR</i> .
Ziņojiet <i>ECHA</i> par lietošanas veidiem, kuri nav iekļauti iedarbības scenārijā	Sešus mēnešus sākot ar reģistrētās vielas DDL saņemšanas datumu.	Tas uz Jums attiecas, ja: <ul style="list-style-type: none"> ➤ gatavojat <i>DU CSR</i>; ➤ iesniedzat pieteikumu par atbrīvojumiem sakarā ar lietojumu, kas <1 tonnu/ gadā vai tiek izmantots <i>PPORD</i> nolūkam.
Ziņojiet <i>ECHA</i> par savu klasifikāciju	Sešus mēnešus sākot ar reģistrētās vielas DDL saņemšanas datumu.	Nepiekrītat vielas klasifikācijai, ko iesnieguši visi piegādātāji

* *REACH* regulas 37.-39. pants (V sadaļa) ir attiecīgais juridiskais teksts, ja vien nav norādīts citādi. Šajā tabulā nav norādītas saistības attiecībā uz izstrādājumu ražotājiem un ierobežoto vai atļauto vielu lietošanas veidiem.

3. PRAKTISKO PIEMĒRU IEVADS

REACH regulas I pielikuma 5. un 6. sadaļā norādīta informācija un prasības par iedarbības scenārija un riska apraksta saturu. ECHA izstrādātās iedarbības scenāriju veidlapas un sagatavotie piemēri, kas tapuši sadarbībā ar ieinteresētajām personām, ir pieejami ECHA tīmekļa vietnē (plašāku informāciju skatīt šī dokumenta 1. sadaļā). ECHA sadarbībā ar nozaru asociācijām ir sagatavojusi praktiskus piemērus, kas ilustrē dažas visbiežāk esošās situācijas, kas rodas, ja iedarbības scenāriji atbilst Jūsu faktiskajiem apstākļiem. 4. līdz 7. sadaļā sniegtie piemēri ir vienkāršoti, lai izceltu galvenos aspektus.

Šie piemēri ir strukturēti atbilstoši iedarbības scenārija formātam darbinieku vajadzībām un privātai lietošanai, par kuru panākta vienošanās ar ieinteresētajām personām.

Piemēri sniegti turpmāk norādītajiem iedarbības scenāriju elementiem:

- piemēri, kas saistīti ar iedarbības scenārija **virsraksta iedaļu**;
- piemēri, kas saistīti ar vielu lietošanas veidu rūpnieciskajās ražotnēs, vēršot uzmanību iedarbībai uz **vidi**;
- piemēri, kas saistīti ar vielu lietošanas veidu rūpnieciskajās un profesionālajās darba vietās, vēršot uzmanību iedarbībai uz **darba ņēmējiem**;
- piemēri, kas saistīti ar **patērētāju** vielu lietošanas veidu.

Katrā piemērā norādīts:

- **situācijas apraksts**, norādot attiecīgos lietošanas apstākļus un no piegādātāja saņemtos iedarbības scenāriju ziņotos apstākļus;
- situācijas **analīze**, īpaši norādot vienošanās un novirzes jomas;
- galvenās pieejamās **iespējas**, ņemot vērā analīzi.

2. tabulā sniegts pārskats par galvenajiem parametriem, ko izmanto faktisko un iedarbības scenārijos norādīto apstākļu salīdzināšanai. Tāpat tajā ietvertas saites uz attiecīgajiem praktiskajiem piemēriem, kas ilustrē attiecīgos parametrus.

Vairākos piemēros ir norādīts situācijas apraksts, izmantojot standartizētus lietošanas deskriptorus (piemēram, *LCS, SU, PC, PROC, ERC*). Plašāka informācija par šiem deskriptoriem sniegta *Vadlīnijās par informācijas prasībām un ķīmiskās drošības novērtējumu R.12 nodaļā: Lietošanas veidu apraksts*, 2015. gada decembra 3.0. redakcija, ir pieejams ECHA tīmekļa vietnē (izmantojot vadlīniju saiti):

<http://echa.europa.eu/support/guidance-on-reach-and-clp-implementation>.

Iedarbības scenārijs	Salīdziniet savus apstākļus* ar savu klientu apstākļiem, ņemot vērā ikvienu turpmāk norādīto aspektu	Praktiskie piemēri
Virsraksta iedaļa	Vai virsraksta iedaļā identificēti visi lietošanas veidi vienam vai vairākiem iedarbības scenārijiem? Virsraksta iedaļā ir jānorāda, vai iedarbības scenārijs attiecas uz rūpniecisko, profesionālo un/vai privāto lietošanu.	<p>T1 Trūkst iedarbības scenārija privātai lietošanai vai galapatēriņam</p> <p>T2 Virsraksta iedaļā nav norādīta attiecīgā produktu kategorija</p>
	Vai iedarbības scenārijā iekļauti visi uzdevumi vai procesi, kas ir būtiski šiem lietošanas veidiem?	<p>T3 Procesa posmam trūkst veicinošā scenārija</p> <p>T4 Trūkst procesa kategoriju</p>
Iedaļa „Vides apdraudējums”	Vai vielas ikdienas un gada apjoms nepārsniedz iedarbības scenārijā pieņemto apjomu? (Piezīme! Ja viela ir maisījumā, jāņem vērā vielas koncentrācija maisījumā)	E1 Ikdienā lietotās vielas apjoms visticamāk tiks pārsniegts
	Vai riska pārvaldības pasākumi (RPP) sakrīt ar iedarbības scenāriju? Vai izmantotās īpašās tehnoloģijas (piemēram, notekūdeņu attīrīšanas procesi, filtri, gaisa attīrīšanas sistēmas) ir saderīgas? Vai iedarbības scenārijos norādītā efektivitāte ir līdzīga vai pārsniedz RPP norādīto efektivitāti?	E2 Riska pārvaldības pasākums atšķiras no iedarbības scenārija pieņēmuma

2. tabula. Faktisko apstākļu un iedarbības scenārijā norādīto apstākļu salīdzinājums

Iedaļa „Iedarbība uz darbiniekiem”	Vai produkta apraksts (piemēram, vielas koncentrācija maisījumā, viskozitāte, forma [pulvera/granulu], iepakojuma veids) sakrīt ar iedarbības scenārijā norādīto aprakstu?	W1 Vielas koncentrācija pārsniedz ES noteiktās robežvērtības
	Vai tiek ievēroti vispārējie ventilācijas apstākļi (piemēram, telpas tilpums, lietošana iekštelpās/ārpus telpām)?	W2 Vielas profesionālā lietošana iekštelpās nav iekļauta
	Vai procesi, tehnoloģijas un apstākļi, kas kontrolē vielas izdalīšanos darba vidē (piemēram, pārvades sistēmas, ierobežošana, temperatūra, pielietojuma metodes) ir saskaņā ar iedarbības scenārijā	W3 Slēgtā sistēma nav pieejama klienta

	<p>norādītajiem ieteikumiem?</p> <p>Vai riska pārvaldības pasākumi (RPP), kas norādīti iedarbības scenārijos, tostarp vietējā nosūces ventilācija (<i>LEV</i>), ir pieejami? Ja ir, vai to efektivitāte atbilst iedarbības scenārijā norādītajām prasībām? Vai izmantotie individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL) atbilst iedarbības scenārijā norādītajiem līdzekļiem?</p> <p>Vai tiek ievēroti iedarbības scenārijā norādītie organizatoriskie pasākumi (piemēram, apmācības un uzraudzība)? Vai tiek nodrošināta atbilstoša apkope un apmācības?</p>	<p>lietošanas līmenī</p> <p>W4 RPP efektivitāte ir mazāka par iedarbības scenārija specifikācijā norādīto</p> <p>W5 Trūkst riska pārvaldības pasākumu klienta lietošanas līmenī</p> <p>W6 Noteiktie organizatoriskie pasākumi netiek ievēroti</p>
Iedaļa „Iedarbība uz patērētāju”	<p>Vai produkta apraksts (piemēram, produkta veids, koncentrācija, pielietojuma forma [aerosols, šķidrums, pulveris, iepakojuma veids] atbilst iedarbības scenārijā norādītajam aprakstam?</p>	<p>C1 Koncentrācija pārsniedz iedarbības scenārijā noteiktās robežvērtības</p>
	<p>Vai izmantotais apjoms (ikvienā gadījumā), biežums (piemēram, pielietojumu skaits dienā) un ilgums (piemēram, vienam gadījumam) atbilst iedarbības scenārijā norādītajiem pieņēmumiem?</p>	<p>C2 Iepakojuma veids nepārsniedz noteiktās iedarbības robežvērtības</p>
	<p>Vai patērētājiem pieņemtie izmantošanas apstākļi sakrīt ar iedarbības scenārijā norādīto informāciju? Apstākļi ietver tādus aspektus kā lietošana iekštelpās/ārpus telpām, telpas tilpums un gaisa apmaiņas ātrums.</p>	<p>C3 Paredzamie ventilācijas apstākļi lietošanas laikā neatbilst iedarbības scenārijā norādītajiem</p>
	<p>Vai patērētāja produkta, kas satur šo vielu, „lietošanas instrukcijā” (piemēram, uz etiķetes vai instrukciju lapā) ir norādīti īpašie IAL vai higiēnas prakses ieteikumi?</p>	<p>C4 IAL ieteikti patērētāju lietošanai, taču Jūs tiem nepiekrītat un nenodrošiniet tos</p>

*Pamatojoties uz informāciju, kuru Jūs zināt par savu klientu ražotnes vietām, un to, kas ir paredzams

4. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR VIRSRAKSTU IEDAĻU

T1 piemērs — trūkst iedarbības scenārija privātai lietošanai vai galapatēriņam

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat veļas mazgāšanas līdzekļu sintezētājs profesionālai un patēriņa lietošanai. Lielākajā daļā Jūsu maisījumu iekļauta A viela.

A vielas piegādātājs Jums nosūta iedarbības scenāriju kopu, kurā ietverts rūpnieciskais lietošanas veids (preparāts) un profesionālais galapatēriņš tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļiem. Vielas lietošana patēriņa produktos DDL 1.2. iedaļā vai sniegto iedarbības scenāriju virsrakstos nav norādīta.

Analīze

- A vielas lietošana Jūsu uzņēmumā un Jūsu maisījumu profesionālā lietošana iedarbības scenārijos ir iekļauta. Lietojot vielu pašu vajadzībām, pārbaudiet, vai ir iekļauti Jūsu lietošanas apstākļi.
- Vielas lietošanas veidam patēriņa produktos nav norādīts neviens iedarbības scenārijs, kas norāda, ka nav ietverta patēriņa lietošana. Tam var būt vairāki iemesli:
 - piegādātājs kļūdas pēc ir aizmirsis norādīt iedarbības scenāriju patēriņa lietošanai;
 - piegādātājs ir nolēmis neatbalstīt patēriņa lietošanu.

Iespējas

- Jautājiēt savam piegādātājam, kāpēc Jūs nesaņēmat iedarbības scenāriju par A vielas patēriņa lietošanu.
- Ja patēriņa lietošanas veids saņemtajā iedarbības scenārijā nav norādīts kļūdas pēc, lūdziet savam piegādātājam Jums nosūtīt iedarbības scenāriju, kurā ietverts patēriņa lietošanas veids.
- Ja Jūsu piegādātājs neatbalsta patēriņa lietošanu iedarbības scenārijā, Jūsu **patērētāju lietošanas veids nav iekļauts** un Jums ir atbilstoši jārikojas (papildu informāciju skatīt 2.2.2. sadaļā).

T2 piemērs — virsraksta iedaļā nav norādīta attiecīgā produktu kategorija.

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat daudzfunkcionāli izmantojamo tīrīšanas līdzekļu un citu mazgāšanas līdzekļu ražotājs (produktu kategorija PC35), un savos maisījumos lietojat Z vielu. Piegādātājs Jums nosūta Z vielas iedarbības scenāriju kopu, kurā ietverts iedarbības scenārijs rūpnieciskai sintezēšanai, nenorādot atsauci uz produkta kategoriju PC35 (mazgāšanas un tīrīšanas līdzekļi) vai jebkuru citu produktu kategoriju. Jūs nezināt, vai šajā iedarbības scenārijā ir ietverta maisījumu sintēze Jūsu uzņēmumā.

Analīze

- Rūpnieciskās sintēzes iedarbības scenārijā ietverta sintēze visās ražotnēs (arī Jūsu ražotnē). Pārejot uz nākamo procesa posmu, Jums ir jāsalīdzina iedarbības scenārijā norādītie lietošanas apstākļi attiecībā uz rūpniecisko sintezēšanu (t.i., aktivitātes ilgums, vielas koncentrācija, tehniskie kontroles pasākumi, IAL, u.c.) ar saviem faktiskajiem lietošanas apstākļiem, lai pārbaudītu, vai Jūsu apstākļi ir ietverti iedarbības scenārijā.

Iespējas

- Jūs secināt, ka Jūsu faktiskie lietošanas apstākļi iekļaujas norādīto vērtību robežās, kas aprakstītas iedarbības scenārijā par rūpniecisko sintēzi. Līdz ar to **Jūsu lietošanas veids ir iekļauts**, pat ja tas nav sīki norādīts virsrakstā (papildu informāciju skatīt 2.2.1. sadaļā).

T3 piemērs — procesa posmam trūkst veicinošā scenārija

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat piena pārstrādes uzņēmums. Jūsu uzņēmumā tvertnu un līniju sterilizēšanai pēc katra procesa tiek lietota A viela, kuras pamatā ir slēgtas aprites sistēma *CIP*. Jūs saņemat A vielas iedarbības scenāriju zem nosaukuma „Pārtikas pārstrādes ražošanas aprīkojuma tīrīšana un sterilizācija” ar lietošanu slēgtos periodiskos tehnoloģiskos procesos (*PROC3*).

A viela tiek piegādāta beztaras iepakojumā autocisternās, pēc tam pārnesta no autocisternas uz uzglabāšanas tvertni ražotnē un no šīm uzglabāšanas tvertnēm *CIP* laikā uz piena iekārtu. Pārvešanas sistēma no uzglabāšanas tvertnēm uz *CIP* ir pilnībā slēgta un tiek automātiski kontrolēta. Pārvešana no piekabes uz uzglabāšanas tvertni ražotnē tiek veikta pusautomātiski īpašā iekārtā. Līniju savienošanas/atvienošanas, kā arī attīrīšanas un apkopes darbību laikā darbinieki var tikt pakļauti nelielai iedarbībai. Piegādātāja iesniegtajā iedarbības scenārijā virsraksta iedaļā nav norādīts vielas pārvešanas veids (kuru identificējat kā *PROC8b*).

Analīze

- Virsraksta iedaļā trūkst procesa posma (vielas pārvešana). Tas tā varētu būt, jo:
 - pārvešanas process ir ietverts vienā no veicinošajiem scenārijiem, skaidri nenorādot virsraksta iedaļā;
 - vielas pārvešana no/uz transportlīdzekļiem nav norādīta iedarbības scenārijā.

Iespējas

- Pārbaudiet, vai veicinošajos scenārijos nav iekļauts uzdevums, piemēram, vielas pārvešana no/uz transportlīdzekli (*PROC8a/8b*) un salīdziniet savus lietošanas apstākļus ar veicināšanas scenārijā norādīto informāciju. Ja esat saņēmis veicinošo scenāriju, kurā ietverti Jūsu lietošanas apstākļi, tas nozīmē, ka **Jūsu lietošanas veids ir ietverts iedarbības scenārijā** (papildu informāciju skatīt 2.2.1. sadaļā).
- Ja nevienā no saņemtajiem veicinošajiem scenārijiem nav iekļauts pārvešanas posms, jautājiet savam piegādātājam, kāpēc šī informācija nav norādīta. Ja saņemat apstiprinājumu, ka šis lietošanas veids netiek iekļauts, Jums ir atbilstoši jārīkojas (papildu informāciju skatīt 2.2.2. sadaļā).

T4 piemērs — iedarbības scenārijā trūkst procesa kategoriju (PROC)

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat pārklājumu sintezētājs un formulēšanā izmantojat Z vielu. Pirms reģistrācijas esat informējis savu piegādātāju par savu lietošanas veidu un sniedzis šādu informāciju:

- maisījumu rūpnieciskā sintēze (*LCS F*);
- sintēze slēgtos ķīmiskās rūpniecības periodiskos tehnoloģiskos procesos (*PROC3*);
- maisīšana vai sajaukšana slēgtos tehnoloģiskos procesos (*PROC5*);
- vielas pārvietošana šim nolūkam paredzētās telpās (*PROC8b*);
- vielas pārvietošana mazos konteineros (*PROC9*);
- formulēšana maisījumos (*ERC2*).

Jūs esat sniedzis informāciju par saviem izmantošanas apstākļiem un riska pārvaldības pasākumiem (*OC/RPP*).

Jūs saņēmtāt no piegādātāja iedarbības scenāriju kopu, kas ietver iedarbības scenāriju attiecībā uz **maisījumu formulēšanu** ar šādu papildu informāciju virsraksta iedaļā:

- preparātu formulēšana *LCS-F*
- maisīšana vai sajaukšana daudzpakāpju procesos (rūpnieciskais lietošanas veids) *PROC5*;
- vielas pārvietošana šim nolūkam neparedzētās telpās (*rūpnieciskais lietošanas veids*) *PROC8a*;
- vielas pārvietošana mazos konteineros (*PROC9*);
- formulēšana maisījumā *ERC2*.

Daži procesi (un ar tiem saistītie *PROC*) nav norādīti iedarbības scenārija virsraksta iedaļā, un līdz ar to Jūs nezināt, vai nepastāv nesakrītība.

Analīze

- Ar *ERC2* saistītās darbības ir iekļautas.
- Procesa joma skaidri apraksta maisījumu formulējumu rūpniecības iekārtās, kas atbilst Jūsu rūpnieciskajam lietošanas veidam. Jūsu galvenie procesi ir norādīti virsraksta iedaļā zem nosaukuma: maisīšana vai sajaukšana daudzpakāpju procesos (*PROC5*), izejvielu pārvietošana (*PROC8a*) un galīgā produkta iepildīšanas darbības (*PROC9*). Atrodoties šajā posmā, Jūs varat salīdzināt, vai Jūsu lietošanas apstākļi atbilst attiecīgajiem veicinošajiem scenārijiem.

Citas darbības, kuras esat norādījuši pozīcijā *PROC3* un *PROC8b*, var ietvert veicinošajos scenārijos pozīcijām *PROC5* un *PROC8a*, pieņemot, ka lietošanas apstākļi ir salīdzināmi. Lai to pārbaudītu, Jums ir jāpārbauda visa informācija, kas norādīta iedarbības scenārijā.

Iespējas

- Esat izdarījis secinājumus, ka Jūsu lietošanas apstākļi (ieskaitot apstākļus, kurus esat noteicis pozīcijā *PROC3* un *PROC8b*) ir ietverti, un līdz ar to **iedarbības scenārijā ir iekļauts Jūsu lietošanas veids**. (papildu informāciju skatīt 2.2.1. sadaļā)

5. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR VIDES APDRAUDĒJUMU

E1 piemērs — ikdienā lietotās vielas apjoms visticamāk tiks pārsniegts

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat tekstila krāsu sintezētājs un savās krāsās izmantojat Y vielu. Esat saņēmis iedarbības scenāriju vielas rūpnieciskai lietošanai tekstila krāsās. Iedarbības scenārijā piegādātājs ir norādījis Y vielas apjoma ierobežojumu uzņēmumā 50kg/dienā, nenorādot riska pārvaldības pasākumus, kas nepieciešami, lai kontrolētu iedarbību uz vidi.

Parasti Jūs nepārsniedzat ikdienā atļauto apjomu — 50kg/dienā, un Jūsu uzņēmumā ir ieviesti riska pārvaldības pasākumi (RPP) izplūdes vidē (gaisā un ūdenī) kontrolēšanai. Jūs saņemat augsta līmeņa periodisku pieprasījumu pēc krāsām no viena sava lielākā klienta, kā rezultātā dažas nedēļas viena gada laikā Jūs izmantosit Y vielu 80kg/dienā (maksimums 3-4 nedēļas). Jums nav zināms, vai iedarbības scenārijā ir iekļauti Jūsu lietošanas apstākļi par šo periodu.

Analīze

- Pat ja jūsu ikdienas lietošana pārsniedz maksimālo dienas apjomu, kas norādīts iedarbības scenārijā tikai neilgu laiku, Jūsu lietošanas apstākļi atšķiras no iedarbības scenārijā norādītajiem apstākļiem. Tomēr dažos gadījumos uzņēmumā ieviesto RPP efektivitāte var kompensēt ikdienas apjoma pieaugumu, līdz ar to iedarbības scenārijā vēl aizvien var būt ietverts lietošanas veids.

Iespējas

- Ja piegādātājs ir sniedzis mērogošanas norādes un Jūsu lietošanas veidam var piemērot mērogošanu, Jūs varat pārbaudīt, vai ir ietverts Jūsu lietošanas veids.

E2 piemērs — riska pārvaldības pasākums atšķiras no iedarbības scenārija pieņēmuma

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat iekārtu ražotājs un liekat iekārtu paneļiem pulvera pārklājumus. Esat saņēmis organiskas K vielas iedarbības scenāriju „rūpnieciskai lietošanai virsmu apstrādē”, kuru izmantojat sava uzņēmuma darbības procesos. Iedarbības scenārijā nepieciešama emisiju radīta piesārņojuma gaisā mazināšanas sistēma ar mitro skruberi un 95% darbības efektivitāti emisiju kontrolei vidē.

Savā uzņēmumā izmantojat maisa filtrus gaisa piesārņojuma samazināšanai ar 99% darbības efektivitāti. Daļiņas un izpūstie filtru maisiņi tiek sadedzināti atbilstoši tehniskajiem standartiem, kas noteikti piemērojamā ES direktīvā un valsts tiesību aktos par atkritumiem.

Analīze

- Lai gan maisu filtri ir daudz efektīvāki nekā mitrie skruberi gaisa piesārņotājvielu likvidēšanai, Jūsu sistēmā izmantotā tehnoloģija atšķiras no iedarbības scenārijā norādītās. Ja atbrīvošanās no maisu filtriem rada ietekmi uz vidi (piemēram, uz augsni), tas var radīt zināmas problēmas, kuras nebija paredzējis Jūsu piegādātājs. Tomēr pašreizējās situācijas gadījumā atkritumi, ko rada maisa filtri, tiek sadedzināti, un līdz ar to nav paredzama ietekme uz citu izdalīšanās ceļu.

Iespējas

- Jūs pieņemat, ka **Jūsu lietošanas veids ir ietverts** iedarbības scenārijā (papildu informāciju skatīt 2.2.1. sadaļā)

6. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR IEDARBĪBU UZ DARBINIEKIEM

W1 piemērs — vielas koncentrācija pārsniedz ES noteiktās robežvērtības

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat metālapstrādes šķidrumu sintezētājs. Savā darbības procesā Jūs izmantojat A vielu tīrā veidā (> 90% koncentrācija). Vielas koncentrācija pamatproduktos ir ne vairāk kā 5%. Tāpat Jūs dažiem galvenajiem klientiem formulējat pielāgotus maisījumus ar A vielu koncentrācijā līdz 25%.

Jūsu piegādātājs nosūta iedarbības scenāriju kopumu A vielas formulēšanā, kurā iekļauta līdz 100% liela koncentrācija, un eļļošanas procesu gala lietošanā ar lielu enerģiju, kas ietver līdz 10% lielu koncentrāciju.

Analīze

- ES maisījumu formulēšanai ietverts vielas lietošanas veids Jūsu uzņēmumā (formulēšana).
- ES „lietošanas veidam eļļošanas procesos” ietver vielas lietošanas veidu Jūsu maisījumos līdz 5% lielā koncentrācijā. A vielas koncentrācija individuālos maisījumos, ko izmanto metāla griešanai (25%), ir lielāka nekā IS paredzētā koncentrācija šim lietošanas veidam (10%). Tomēr dažos gadījumos lielākas koncentrācijas var kompensēt ar izmaiņām citos lietošanas apstākļos (piemēram, samazinot iedarbības laiku), izmantojot mērogošanu.

Iespējas

- Informāciju par lietošanas veidiem, kuri iekļauti iedarbības scenārijā — proti, maisījumu formulēšana un lietošanas veidi eļļošanas procesos līdz 10% lielā koncentrācijā, skatīt 2.2.1. sadaļā.
- Attiecībā uz lietošanu lielākā koncentrācijā (līdz 25%), pārbaudiet, vai Jūsu piegādātājs ir nodrošinājis ar mērogošanas iespējām un vai tā atbilst lietošanas veidam. Pārbaudiet, vai lielāku koncentrāciju nevar kompensēt, izmantojot mērogošanu ar izmaiņām citos parametros (piemēram, īsāks iedarbības laiks).

W2 piemērs — profesionālā lietošana iekštelpās nav ietverta

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat uzņēmums, kas specializējas ugunsdrošu pārklājumu uzklāšanā uz strukturāla tērauda, tvertnēm un līdzīgām iekārtām. Jūs uzklājat pārklājumus gan būvlaukumos (lietošana ārpus telpām) un savā darbnīcā (lietošanas iekštelpās).

Esat saņēmis iedarbības scenāriju par vielu, kas ir reģistrēta kādā no pārklājuma maisījumiem, kuru Jūs izmantojat „izmantošanai ārpus telpām ar manuālām uzklāšanas darbībām” vairāk nekā 4 stundas/dienā. Iedarbības scenārijā nav norādīts neviens ar ieelpošanu saistīts kontroles pasākums (tāpat nav norādīta inženiertehniskā pārvaldība vai IAL), jo tie nav uzskatāmi par nepieciešamiem, lai samazinātu iedarbības risku uz darbiniekiem.

Analīze

- Iedarbības scenārijā norādīta izmantošana ārpus telpām.
- Iedarbības scenārijā nav norādīta lietošana iekštelpās, kur iedarbības riskus uz darba ņēmējiem nevar pienācīgi kontrolēt bez RPP sakarā ar ierobežoto ventilāciju.
- Iemesli var būt:
 - piegādātājs kļūdas pēc ir aizmirsis norādīt IS lietošanai iekštelpās;
 - piegādātājs ir nolēmis neiekļaut lietošanu iekštelpās.

Iespējas

- **Iedarbības scenārijā iekļautā lietošana ārpus telpām** (papildu informāciju skatīt 2.2.1. sadaļā)
- Attiecībā uz lietošanas veidu savā darbnīcā, lūdziet savam piegādātājam, lai Jums iesniedz iedarbības scenāriju, kurā ietverta lietošana iekštelpās un, tiklīdz

to saņemot, pārbaudiet, vai ir iekļauti Jūsu lietošanas apstākļi (skatīt šī dokumenta 2.2.1.sadaļu).

- Ja Jūsu lietošanas apstākļi iekšējās iedarbības scenārijā nav iekļauti vai ja Jūsu piegādātājs nevar nodrošināt IS iekšējai lietošanai (papildu informāciju skatīt šī dokumenta 2.2.2. nodaļā).

W3 piemērs — slēgta sistēma nav pieejama klientu limenī

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat sintezētājs, kas lieto nereaģējošus pārstrādes palīglīdzekļus polimēru pārveidotāju izmantošanai. Jūs izmantojat gaistošo vielu X kā šķīdinātāju savos maisījumos. No piegādātāja saņemat X vielas iedarbības scenāriju, kuras apstrādei nepieciešams slēgtās sistēmas kā pasākums, lai samazinātu iedarbību uz darba ņēmējiem, ieelpojot (atbilst *PROC3*). ES nav norādīts neviens alternatīvs RPP darba ņēmēju aizsardzībai.

Jūsu ražotnē iekļauti procesi. Tomēr Jūs nezināt, vai visi klienti izmanto Jūsu pārstrādes palīglīdzekļus slēgtās sistēmās.

Analīze

- Iedarbības scenārijs vielas lietošanai slēgtās sistēmās atbalsta izmantošanu Jūsu uzņēmumā.
- Iedarbības scenāriji neatbalsta lietošanu atklātās sistēmās.

Iespējas

- **Lietošanas veids Jūsu uzņēmumā ir iekļauts** (papildu informāciju skatīt 2.2.1. sadaļā).
- **Jūsu klientu lietošanas veids.** Jūsu klienti ir atbildīgi par saviem lietošanas veidiem; Jums viņi ir jāinformē, ka izmantošanu slēgtās sistēmās attiecina tikai uz vienu lietošanas veidu, kuru pārdodat saviem klientiem, ietverot maisījumu DDL drošu lietošanu informāciju. Savukārt Jūsu klientiem ir jāpārbauda, vai ir iekļauti viņu lietošanas apstākļi un ir atbilstoši jārikojas, ja nav iekļauti lietošanas veidi (papildu informāciju skatīt šī dokumenta 2.2.2. sadaļā)

W4 piemērs— riska pārvaldības pasākumu efektivitāte mazāka par iedarbības scenārija specifiskajā norādīto

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat būvniecības ķīmikāliju ražotājs. Dažos Jūsu formulējumos izmantojat A vielu pulvera veidā. Jūsu A vielas piegādātājs nosūta drošības datu lapu ar pievienotajiem iedarbības scenārijiem, kas ietver A vielas lietošanas veidu būvniecības ķīmikāliju jomā. Iedarbības scenārijā ietverts veicamo scenārijs par A vielas pārvietošanu uz šim nolūkam neparedzētām telpām (*PROC8a*) un veicamo scenārijs maisīšanai vai sajaukšanai slēgtos tehnoloģiskos procesos (*PROC5*). Šajos veicamo scenārijos vietējā nosūces ventilācija (*LEV*) ar 90% lielu efektivitāti ir norādīta kā RPP darbinieku aizsardzībai no A vielas iedarbības (ilgums > 4 stundas/dienā).

Veicot putekļu mērījumus savā uzņēmumā ar ieslēgtu un izslēgtu *LEV*, var pārbaudīt, vai Jūsu pašreizējās *LEV* efektivitāte nepārsniedz 50%. Tomēr faktiskais uzdevuma ilgums (maiņā) bija <1 stunda pārkraušanai un sajaukšanai. Jūsu rīcībā ir monitoringa dati par iedarbību uz darba ņēmēju, kas norāda, ka iedarbība ir zemāka par iedarbības robežvērtībām (*AER* un *DNEL*) DDL.

Analīze

- Iedarbības scenārijā nav iekļauts Jūsu lietošanas veids, jo Jūsu *LEV* sistēmas darbības efektivitāte (50%) ir zemāka par minimālo iedarbības scenārijā noteikto vērtību (90%). Tomēr dažos gadījumos zemāku RPP efektivitātei var kompensēt ar izmaiņām citos lietošanas apstākļos, izmantojot mērogošanu.

Iespējas

- Ja Jūsu piegādātājs piedāvā mērogošanas iespējas, Jūs varat pārbaudīt, vai ir iespējams kompensēt *LEV* zemāko efektivitāti ar mērogošanu ar citiem apstākļiem, kas var būt piemērojami Jūsu ražotnē (piemēram, mazāks

aktivitātes ilgums/izmantošana). Ja pēc mērogošanas pielietošanas Jūs secināt, ka ir Jūsu apstākļi ir iekļauti, Jums nav jāveic neviena papildu rīcība (papildu informāciju skatīt 2.2.1.). Ja Jūsu apstākļi nav iekļauti vai nevar piemērot mērogošanu, Jums ir jāveic turpmāka rīcība (papildu informāciju skatīt 2.2.2. iedaļā). Ja nolemjat veikt savu CSA un sagatavot pakārtotā lietotāja CSR, Jūs varat izmantot savus monitoringa rezultātus, lai veiktu šo novērtējumu.

W5 piemērs — trūkst riska pārvaldības pasākumu klienta līmenī

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat eļļas bāzes metālapstrādes šķidrumu, kas tiek pārdoti plašā tirgū, ražotājs. Savos šķidrumos lietojat X vielu kā piedevu, lai saglabātu labas īpašības augstākās temperatūrās. Jūsu piegādātājs ir nosūtījis X vielas iedarbības scenāriju rūpnieciskam galapatēriņam, kur *LEV* ir vairāk nekā 90% efektivitāte, un ir nepieciešams ierobežot iedarbību uz elpošanu. Pamatojoties uz Jūsu zināšanām par metālapstrādes nozari, Jums ir zināms, ka dažiem metālapstrādes uzņēmumiem ir *LEV* sistēmas ar zemāku efektivitāti un dažiem uzņēmumiem nav *LEV* sistēmas.

Analīze

- Iedarbības scenārijā var būt iekļauti daži Jūsu klientu lietošanas veidi. Dažos gadījumos zemāku *LEV* efektivitāti var kompensēt ar izmaiņām citos apstākļos, izmantojot mērogošanu.

Iespējas

- Pārbaudiet, vai iedarbības scenārijā X vielas piegādātājs nodrošina mērogošanas iespējas. Ieteicams pašiem veikt mērogošanu. Ja Jūsu piegādātājs nepiedāvā mērogošanas iespējas, Jūs varat sagatavot pakārtotā lietotāja *CSR*, lai ietvertu X vielas klientu lietošanas veidus ar zemāku *LEV* efektivitāti. Jūsu nozares organizācija, iespējams, var palīdzēt, ja vairāki uzņēmumi nozarē saskaras ar līdzīgu situāciju. Piemēram, tie var ievākt attiecīgu konsolidētu informāciju koordinētai diskusijai ar piegādātājiem vai izstrādāt *DU CSR*.

W6 piemērs — noteiktie organizatoriskie pasākumi netiek ievēroti

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat automobiļu krāsu ražotājs rūpnieciskai un profesionālai lietošanai. Savās krāsās varat izmantot šķīdinātāju C. Jūsu C šķīdinātāja piegādātājs Jums nosūta iedarbības scenāriju, kurā ir norādītas īpašas apmācības prasības (piemēram, periodiska apmācība par vielas īpašībām un procedūrām) kā riska pārvaldības pasākumu (RPP), lai nodrošinātu drošu vielu lietošanu. Pēc tam, kad salīdzināt savu lietošanas veidu ar saviem rūpnieciskajiem klientiem, Jūs secināt, ka šie lietošanas veidi ir iekļauti. Tomēr Jūsu krāsas lieto arī darba ņēmēji mazu automobiļu virsbūves remonta darbnīcām, kur nav iespējams pārbaudīt apmācību programmas.

Analīze

- Rūpniecības ražotnēs, apmācību ieviešanu parasti virza arodveselības un drošības tiesību akti un korporatīvie standarti. Tātad ir saprātīgi pieņemt, ka rūpnieciskie klienti īsteno apstākļus, kas aprakstīti iedarbības scenārijā.
- Mazās darbavietās (piemēram, automašīnu remontdarbnīcās ar vienu darbinieku/īpašnieku), sistemātiskas apmācību nevar veikt, tāpēc ir jāgarantē droša lietošana.

Iespējas

- Iedarbības scenārijs ietver C vielas rūpniecisko lietošanas veidu automobiļu krāsām. Šim lietošanas veidam nav jāveic nekādi papildus pasākumi (skatīt 2.2.1. sadaļu).
- Jūs varat nosūtīt informāciju par apmācību prasībām saviem profesionālajiem klientiem piegādājamo krāsu DDL veidā. No Jūsu klientiem ir atkarīgs, vai piemērot apmācību prasības, kuras aprakstītas iedarbības scenārijā, vai veikt darbības (šī dokumenta 2.2.2. nodaļu). Alternatīvi, Jūs varat apsvērt mainīt krāsu struktūru profesionālai lietošanai, lai samazinātu iedarbības risku, kur nav iespējams veikt atbilstošas apmācības (piemēram, samazināt vielas koncentrāciju, konteineru struktūru, pievienot īpašību modifikatorus — nestabilitāti, viskozitāti u.c.). Šajā gadījumā varētu pietikt ar brīdinājumiem uz produkta etiķetes vai papildu atbalsta materiālā (piem., bukletos). Šādā gadījumā Jūs joprojām nepārsniegsiet iedarbības scenārijā norādītās robežvērtības (RPP, kuru piemērojat, ir stingrāki nekā IS aprakstītie RPP).

7. PIEMĒRI SAISTĪBĀ AR IEDARBĪBU UZ PATĒRĒTĀJU

W1 piemērs — vielas koncentrācija pārsniedz noteiktos ierobežojumus iedarbības scenārijā

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat automazgātavas līdzekļu ražotājs (piemēram, ziepes un šampūni) profesionālai un patēriņa lietošanai. Savos tīrīšanas līdzekļos izmantojat X vielu kā eļļas attīrītāju. X vielas koncentrācija ir ne vairāk kā 25%. Jūsu piegādātājs X vielai atsūtījis iedarbības scenāriju, kurā ietver vielas koncentrāciju līdz 5% no patēriņa produktiem.

Analīze

- X vielas koncentrācija Jūsu tīrīšanas līdzekļos ir ievērojami augstāka nekā iedarbības scenārijā noteiktās koncentrācijas, tāpēc iedarbības scenārijs **neietver** patērētāja lietošanas veidu Jūsu X produktos.

Iespējas

- Jūs varat samazināt X vielas koncentrāciju tīrīšanas līdzekļos, lai atbilstu iedarbības scenārijā norādītajai koncentrācijai. Ja šis risinājums nav Jums piemērots, veiciet alternatīvus pasākumus (plašākai informācijai skat. 2.2.2.).

C2 piemērs — iepakojuma veids nepārsniedz noteiktās iedarbības robežvērtības

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat patēriņa tīrīšanas līdzekļu ražotājs. Tīrīšanas līdzekļos Jūs izmantojat gaistošo A vielu un saņemat iedarbības scenāriju no savas vielas piegādātāja, kura ir iekļauta „A vielas lietošana patēriņa tīrīšanas līdzekļos”. Šajā scenārijā ir norādīts, ka konteineriem patērētāju lietošanai ir jāspēj ierobežot A vielas apjomu, ko izmanto katrā lietošanas reizē mazāk nekā 10 mg/notikumu. Tas ir nepieciešams, lai kontrolētu iedarbību ieelpojot.

Jūsu konteineru konstrukcija neatbilst iedarbības scenārija prasībām, līdz ar ko ir sagaidāms, ka novēršamā deva tiks pārsniegta.

Analīze

- Konkrētais daudzums, ko norādījis vienā lietošanas (vai notikuma) reizē piegādātājs, ir būtisks parametrs, lai samazinātu iedarbību uz patērētājiem. Tvertnes konstrukcija ir mehānisms, kas nodrošina, lai katrā lietošanas reizē tiktu izmantots pareizs daudzums, lai varētu kontrolēt iedarbības līmeņus.

Iespējas

- Vielas patēriņa lietošana maisījumos nav ietverta iedarbības scenārijā. Apsveriet konteineru konstrukcijas maiņu (piemēram, ar dozatoru, vienas devas konstrukcija, bez izsmidzināšanas iespējām) vai tīrīšanas līdzekļu struktūru (piemēram, tabletēs, želejā vai putās), lai daudzums sakristu ar vienu notikumu, kas aprakstīts iedarbības scenārijā.

C3 piemērs — Paredzamie ventilācijas apstākļi lietošanas laikā neatbilst iedarbības scenārijā norādītajiem

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat grīdas pārklājumu sintezētājs patēriņa un profesionālajam lietojumam. Šos pārklājumus parasti klāj garāžās vai pagrabos, taču tie ir piemēroti arī āra apstākļos. Savā formulējumā Jūs izmantojat Y vielu (gaistoša viela), par kuru Jūs saņemat iedarbības scenāriju (kas ietver Y vielas izmantošanu patērētāju lietojumiem). Iedarbības scenārijs paredz, ka ir nepieciešama laba dabīgā ventilācija (atvērti logi), vai piespiedu ventilācija iekšdarbiem.

Analīze

- Ja nav laba ventilācijas, apsveriet šo jautājumu, ja Jūsu pārklājumus izmanto patērētāji. Šie pārklājumu veidi nav ietverti iedarbības scenārijā. Turklāt, patērētājiem var būt diezgan grūti noteikt, kad ir nepieciešama laba ventilācija.

Iespējas

- **Iedarbības scenārijā ir ietverta lietošana ārpus telpām.** Ja Jūsu pārklājumi ir paredzēti galvenokārt lietošanai ārpus telpām, būs pietiekami, ja iekļausiet informāciju patērētājiem (piemēram, etiķeti ar brīdinājumu: „Lietot tikai ārpus telpām vai labi vēdināmās telpās”).
- **Iedarbības scenārijā nav ietverta lietošana iekštelpās.** Ja pārklājumam paredzēta lietošana iekštelpās, iespējams, ar vienkāršiem norādījumiem, kas garantētu drošu lietošanu, nebūs pietiekami. Šādā gadījumā Jūs varat apsvērt mainīt produktu struktūru vai samazināt Y vielas koncentrāciju produktos, lai mazinātu iedarbības risku, kas saistīts ar Y vielas iztvaikošanu.

PIEZĪME. Ja Y vielas bīstamās īpašības varētu radīt lielu risku patērētājiem, apsveriet iespējas likvidēt Y vielu no patēriņa produktiem, un aizstājat to ar mazāk bīstamu vielu.

C4 piemērs — patēriņa lietošanai nepieciešami individuālie aizsardzības līdzekļi

Situācijas apraksts

Pieņemsim, ka esat divu komponentu līmes ražotājs patēriņa lietošanai, no kuriem katrā ir reģistrēta viela. Jūs esat saņēmis iedarbības scenāriju, kurā ietverts abu aktīvo vielu patēriņa lietojums. Iedarbības scenārijā Jūsu piegādātājs iesaka šos komponentus piegādāt iepakojumā, kura izmēri nepārsniedz 20 ml, un iekļaut maisīšanas ierīci, lai nepieļautu saskari ar rokām. Turklāt piegādātājs iesaka lietot ķīmiski izturīgus cimdus. Jūsu pašreizējais produkts atbilst iedarbības scenārijam attiecībā uz iepakojuma struktūru un piemērotas maisīšanas ierīces piegādi. Jūs nepiegādājat cimdus, vai neinstruējat lietotājus tos valkāt, jo uzskatāt, ka cimdu lietošana var samazināt līmes mikrodaļiņu manipulācijas, tādējādi radot lielāku iedarbības risku uz ādu. Tā vietā Jūs sniežat skaidras norādes par to, kā lietot maisīšanas ierīci un kā novērst saskari ar ādu.

Analīze

- Kaut arī esat pārliecināts, ka Jūsu pašreizējais risinājums garantē patērētājiem drošu lietošanu darbā ar līmi, tomēr pastāv nesakritība iedarbības scenārijā norādītajai informācijai ar piegādātāja informāciju.

Iespējas

- Pašreizējais Jūsu maisījuma patēriņa lietošanas veids **nav ietverts iedarbības scenārijā.** Jūs varat vai nu:
 - sekot sava piegādātāja ieteikumam un nodrošināt piemērotus cimdus darbam ar līmi;
 - sazināties ar savu piegādātāju, lai ziņotu, ka uzskatāt cimdus par nepiemērotu riska pārvaldības pasākumu patērētāju vajadzībām. Sniegt atbilstošu informāciju par arodiedarbību, lai pamatotu savu pieņēmumu, un lūgtu izsniegt jaunu iedarbības scenāriju.

8. MĒROGOŠANA

Pastāv iespēja, ka iedarbības scenārija pārskatīšanas rezultātā pakārtotā lietotāja apstākļi var precīzi neatbilst iedarbības scenārijā norādītajiem apstākļiem. Tomēr ir iespējams pierādīt, ka pakārtotā lietotāja apstākļi paredz drošu vielas lietošanu, izmantojot pieeju, ko dēvē par „mērogošanu”.

8.1 Ievads par mērogošanu

Iedarbības scenārijā, kas sagatavots *REACH* reģistrācijai, reģistrētājs nosaka vienu lietošanas apstākļu kombināciju, kas paredz drošu vielas lietošanu attiecībā uz cilvēka veselību un vidi.

Reģistrētājs aprēķina iedarbību, kādu lietošanas apstākļi aprakstīti iedarbības scenārijā, izmantojot izmērītos datus vai matemātiskos modeļus.

Vairākām vielām reģistrētājs var noteikt īpašus iedarbības ierobežojumus, piemēram, atvasinātais beziedarbības līmenis (*DNEL*) un paredzētais beziedarbības līmenis (*PNEC*), kas atspoguļo iedarbības līmeni uz strādājošajiem un apkārtējo vidi, kurus nedrīkst pārsniegt lietošanas laikā, lai nodrošinātu, ka vielas lietošana ir droša.

Kad ir noteikts *DNEL* vai *PNEC*, droša vielas lietošana tiek pieņemta, ja paredzamā iedarbība ir zem *DNEL* un *PNEC*, ko nosaka reģistrētājs. To izsaka ar riska apraksta koeficientu (*RCR*), kas ir mazāks par 1, kas norāda, ka risks tiek pienācīgi kontrolēts.

Apstākļi, kas garantē drošu lietošanu, tiek paziņoti reģistrētāja pakārtotajiem lietotājiem, izmantojot attiecīgos saziņas iedarbības scenārijos par DDL pievienoto vielu.

Praksē lietošanas apstākļi pakārtoto lietotāju ražotnēs vistīcāmāk atšķirsies no iedarbības scenārijā norādītajiem, tomēr risku joprojām var atbilstoši kontrolēt. Iespējams, to var pierādīt, kompensējot izmaiņas vienā konkrētā stāvoklī ar izmaiņām citos apstākļos. Šo procesu sauc par **mērogošanu**.

Mērogošanu definē *ECHA Vadlīnijās pakārtotajiem lietotājiem* (2. redakcija, 2014. gada decembris) kā „matemātisku pieeju”, lai pārbaudītu, vai faktiskos lietošanas apstākļus, kas atšķiras no iedarbības scenārijā esošajiem, vēl aizvien var iekļaut.

Veids, kādā parametri, kas nosaka lietošanas apstākļus, ir savstarpēji saistīti, ir atkarīgs no algoritmiem, kas noteikti iedarbības novērtēšanas rīkā, ko lieto reģistrētāji iedarbības aplēses aprēķināšanā. Iedarbības aplēses modeļi piešķir modificējošus koeficientus dažādiem parametriem, piemēram, iedarbības ilgumu, riska pārvaldības pasākumu koncentrāciju vai efektivitāti, kas ietekmē iedarbību. Pakārtotais lietotājs var veikt mērogošanu, aprēķinot iedarbībā izmaiņas sakarā ar izmaiņām parametros un ar tiem saistītajos modificējošajos faktoros. Šī dokumenta 2. papildinājumā sniegti *ECETOC TRA* faktori.

Dokumenta sastādīšanas laikā mērogošanas/pārrēķina rīks, ko sauc par *ES* atbilstības rīku, bija „Cefic” izstrādes stadijā. Šo rīku var izmantot *ES* pārbaudes veikšanai un nepieciešamības gadījumā arī kā pamatu *DU CSR* sagatavošanā. Šī rīka pamatā ir *Ecetoc TRA* modelis, ko var izmantot tikai iedarbības scenāriju sagatavošanai, kas tika izstrādāti, izmantojot šo iedarbības aplēses modeli vai rīkus, kas ir tā pamatā (piemēram, *EasyTRA*).

Mērogošanas pieeja ir sīki aprakstīta *Vadlīnijās pakārtotajiem lietotājiem* (4.nodaļa un 2. pielikums).

Mērogošanas metožu un stratēģiju noteikšana ir reģistrētāju pienākums. Nozaru apvienības izstrādā mērogošanas metodes, piemērus un rīkus, kas palīdz pakārtotajiem lietotājiem veikt mērogošanu. Lai iegūtu plašāku informāciju par mērogošanu, apmeklējiet nozaru apvienību tīmekļa vietnes.

1. PAPILDINĀJUMS — SVARĪGĀKIE NOTEIKUMI

Lietošanas veids

3. panta 24. punkts

Lietošanas veids: jebkāda pārstrāde, formulēšana, patērēšana, uzglabāšana, glabāšana, apstrāde, iepilde konteineros, pārvietošana no viena konteinera uz citu, iejaukšana, izstrādājumu ražošana vai jebkāds citāds izmantošanas veids.

Saskaņā ar REACH regulu „lietošanas veids” ir jebkura darbība, kas veikta ar vielu atsevišķi vai maisījumā.

Apzināta lietošana

3. panta 26. punkts

Apzināta lietošana: vielas vai vielas preparātā lietošana, vai arī kāda preparāta lietošana, arī paša vajadzībām, ko piegādes ķēdes dalībnieks paredzējis vai ko tiešs pakārtots.

Ja nepieciešams iedarbības novērtējums un riska apraksts, tad apzināta lietošana ir lietošanas veids, ko novērtējis reģistrētājs un uz kuru attiecas iedarbības scenāriji, kas pievienoti DDL.

Lietošanas apstākļi

Lietošanas apstākļi ietver izmantošanas apstākļus un riska pārvaldības pasākumus (ja nepieciešams).

Iedarbības scenārijs

„Iedarbības scenārijs” ir informācijas kopums, kas apraksta apstākļus vielas ražošanas laikā vai lietošanas veidu, kas var izraisīt iedarbību uz cilvēkiem un/vai apkārtējo vidi. Galīgais IS apraksta apstākļus, saskaņā ar kuriem risks tiek uzskatīts par atbilstoši kontrolētu.

Izmantošanas apstākļi

„Izmantošanas apstākļi” (OC) ir informācijas kopums par vielas lietošanas veidu. Apraksta darbības veidus, uz kuriem attiecas iedarbības scenārijs, cik bieži un cik ilgi viela tiek izmantota, kurā no procesa veidiem un kādā temperatūrā to izmanto. Iedarbības scenārijā iekļauj tikai tos parametrus, kas ietekmē iedarbības līmeni.

Riska pārvaldības pasākumi

Termins „risika pārvaldības pasākumi” (RPP) ir darbība vai ierīce, kas samazina vai novērš tiešo un netiešo vielas iedarbību uz cilvēkiem (tai skaitā darbiniekiem un patērētājiem) un dažādiem vides sektoriem tās lietošanas laikā. Riska pārvaldības pasākumi, ko piemēro rūpnieciskām vajadzībām ir vietējā nosūces ventilācija (LEV), dūmgāzu attīrīšanas iekārtas ražotnē, sadzīves notekūdeņu attīrīšana un individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL).

Lietošanas veidi, ko neiesaka izmantot

Termins „tādi, ko neiesaka” norāda uz šīs vielas lietošanas veidiem, kurus neatbalsta nedz reģistrētājs nedz arī piegādātājs sakarā ar cilvēku veselības vai vides aizsardzības iemesliem. Ja ir viens vai vairāki lietošanas veidi/lietošanas veidi, tie ir jānorāda uzreiz DDL 1.2. apakšiedaļā „Attiecīgie vielas apzinātie lietošanas veidi un tādi, ko neiesaka lietot”⁸ vai informācijā, kas sniegta saskaņā ar REACH 32. pantu.

Paplašinātā DDL

Attiecībā uz tām vielām, par kurām reģistrētājiem ir jāaizpilda ķīmiskās drošības ziņojums (*CSR*) ar iedarbības novērtējumu un riska aprakstu, DDL piegādātājam ir jā sagatavo iedarbības scenāriji, kuros tiek iekļauti identificētie lietošanas veidi, kas ir būtiski DDL papildinājumā, tādējādi radot nosaukumu „paplašinātā DDL”.

Riska apraksta pakāpe (RCR)

Riska apraksta pakāpe ir beziedarbības koncentrācijas (*PNEC*) iedarbības pakāpe vai atvasinātie beziedarbības līmeņi (*DNEL*) iedarbībai uz vidi un cilvēku. Ja *RCR* ir mazāka par 1, risks tiek uzskatīts par kontrolētu lietošanas apstākļiem, kuriem tika noteikta iedarbība.

iedarbības aplēses rīki

- *Ecetoc TRA*
 - Eiropas Ekotoksikoloģijas un toksikoloģijas ķīmisko vielu Centrs; mērķtiecīga riska novērtējums
- *Stoffenmanager*
 - Konsorciju sponsorēja Nīderlandes Sociālo lietu un nodarbinātības ministrija
- *Advanced Reach Tool (ART)*
 - nozares un dalībvalstu starptautiskais konsorcijs
- *EUSES*
 - (Eiropas Savienības Vielu novērtēšanas sistēma)
- *ConsExpo*
 - (Nīderlandes Sabiedrības veselības un vides institūts, *RIVM*)

⁸ Skatīt „Komisijas 2010. gada 20. maija Regula (ES) Nr. 453/2010, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*) (O.V. L133 31.5.2010., 1.-43. lpp.)

2. PAPILDINĀJUMS — IEDARBĪBAS MODIFIKĀCIJAS FAKTORI *ECETOC TRA 3. VERSIJA*

Zemāk norādītājās tabulās sniegti ziņojumi par faktoriem, izmantojot *ECETOC TRA 3.V*, lai mainītu iedarbības līmeņus dažādos lietošanas apstākļos. Pakārtotais lietotājs tos var izmantot, lai salīdzinātu iedarbības līmeņus, kas saistīti ar to lietošanas apstākļiem piegādātāja iesniegtajos IS. Tas ir iespējams, ja piegādātājs ir sniedzis informāciju par iedarbības līmeņiem vai *RCR* iedarbības scenārijā (piem., DDL 3. iedaļa).

Saīsinājumi

ISK= iedarbības samazinājuma koeficients (*ERF*)

IMK = iedarbību modificējošs koeficients $IMK=1/ISK$ ($EMF=1/ERF$)

RPP = riska pārvaldības pasākums (*RMM*)

PAF = piešķirtais aizsardzības faktors (*APF*)

Aktivitātes ilgums	ISK	IMK	%
> 4 stundas (pieņemtais)	1	1	-
1 – 4 stundas	1,7	0,6	40%
15 min. līdz 1 stundai	5	0,2	80%
mazāk nekā 15 min.	10	0,1	90%

Koncentrācija maisījumā (m/m)	ISK	IMK	%
> 25%	1	1	-
5 – 25%	1,7	0,6	40%
1 – 5%	5	0,2	80%
< 1 %	10	0,1	90%

Vispārīgā ventilācija	ISK)	IMK	%	Skaidrojums
iekštelpu pamatventilācija	1	1	-	dabīgā ventilācija bez iekārtas, slēgtas durvis un logi (1-3 gaisa apmaiņas stundā)
laba iekštelpu vispārējā ventilācija/ārpustelpu iekārtās pastiprināta vispārējā ventilācija	1,4 3	0,7 0,3	30% 70%	dabīgā ventilācija bez iekārtas, atvērt durvis un/vai logus (3-5 gaisa apmaiņa stundā); līdzvērtīgs ārpustelpu ātrumam inženierijas mehāniskā ventilācija (5-10 gaisa apmaiņas stundā)

*) ISK 1 neatkarīgs ventilācijas veids pozīc. *PROC 1, 10., 19. un 20.*

LEV	ISK *) (caur ādu / ieelpojot)	IMK	Skaidrojums
nē	1 / 1	1	vietējā nosūces ventilācija nav pieejama
jā	5 / 10 (20 poz. <i>PROC 7, 8b, 5 poz. PROC 12</i>)	0,2/0,1/0,05	LEV 80%, 90% vai 95% atkarībā no <i>PROC</i>

LEV	ISK	IMK	%
nē	1	1	-
jā (80% efektivitāte)*	5	0,2	80%
jā (90% efektivitāte)	10	0,1	90%
jā (95% efektivitāte)	20	0,05	95%

* tikai PROC 12

** tikai PROC 7, 8.b (lietošana ražotnē)

elpošanas aizsardzība	ISK	IMK	%
nē	1	1	-
jā (90% efektivitāte)	10	0,1	90%
jā (95% efektivitāte)	20	0,05	95%

Ādas aizsardzība (cimdi)	ISK	IMK	%	Skaidrojums
bez cimdiem vai ar parastiem cimdiem	1	1	-	bez cimdiem vai ar kādiem cimdiem bez caurlaidības datiem
atbilstoši cimdi (PAF 5)	5	0,2	80%	cimdi kopā ar pieejamajiem caurlaidības datiem, kas norāda, ka materiāls piedāvā labu vielas aizsardzību (80% vai PAF 5)
ķīmiski izturīgi cimdi ar darbinieku „pamata” apmācību (PAF 10)	10	0,1	90%	cimdi kopā ar pieejamajiem caurlaidības datiem, kas norāda, ka materiāls piedāvā labu vielas aizsardzību + instrukciju un plānu (90% vai PAF 10)
ķīmiski izturīgi cimdi ar specifisku darbības apmācību (PAF 20)	20	0,05	95%	cimdi kopā ar pieejamajiem caurlaidības datiem, kas norāda, ka materiāls piedāvā labu vielas aizsardzību + noņemšanas un likvidēšanas procedūras (95% vai PAF 20)

EIROPAS ĶĪMIKĀLIJU AĢENTŪRA
Annankatu 18 p.k. 400,
FI-00121, Helsinki, Somija
echa.europa.eu